

ravno so bile v občnem zboru, 20. novembra p. l., od cele družbe poterjene. Tudi živinozdravniška šola na Poljanah se ti stranki prav ne zdi, ter jo spodkopati želi. Žalostno je, in vsaciga domorodca mora z britkostjo napolniti, de možje, ki bi imeli take deželi potrebne naprave na vso moč podpirati, jim že koj v začetku razpertije nakoplujejo, in de je satan tudi tukaj začel ljuliko sejati. Naj se ti možje ne bojé, de bo kmetijska družba od njih rešenja pričakovala, če v kakošne denarne zadrege pride, zakaj po njih strastnim in pohujšljivim ravnanju spoznamo, de so oni le enaki tistim bramorjem, kateri mlade korenince spomladanjskih zeliš na skrivnim spodjedujejo.

Ker pa ravno ti možje želé, de naj bi „Novíce“ le od kmetijskih reči pisale, damo pri ti priliki svét na znanje, kakó de se bramorji polové: Prazni piskerci se v zemljo zakopljejo, s perstjo pokrijejo in le toliko se duška pustí, de v piskerce popadajo, kader po svojih škodljivih opravilih po persti rijejo. Tudi mi si bomo prizadevali, kolikor je v naši moči, koristne domače naprave takih škodljivih žival varovati, de se jim po očitnim ravnanju taka past nastavi, v katero se bojo ti bramorji sami sebe vjeli. Kmetovavec že precej visoko stopnjo razumljivosti doseže, če škodljive gosence, červe, kebre in druge marčese, ljuliko, plevél in škodljive zeljša pozna, de jih vé zatreti, — tudi naša domovina se more veseliti, de je po „Lloydu“ in po undanji „Gracarci“ na tanjko svoje nasprotnike spoznala, in de zdej vé, kakó de iz Ljubljane v Novomesto in iz Noviga mesta v Ljubljano pelje tisti osebnjuni telegraf, iz kteriga „Lloyd“ in „Gracarca“ dobivata večkrat svoje lažnjive in dražljive pisarije pod mnogoverstnimi čerkami, ktere so celi deželi v sramoto.

Če prav domorodec iz prave ljubezni do svoje domovine dobre svete na znanje daje in če tudi očitno pa pravično in pošteno razodeva, kar bi se morebiti popraviti imelo, mu bo vsak človek, ki vstavni čas zapopade, za to še iz serca hvaležin; — če pa ljudje, kterim so „vstavne pravice“ očitna gnjusoba, ki nimajo ne iskrice prave ljubezni do dežele, v kateri prebivajo, v eno mero le huskajo, podpihujejo, natolcujejo in mir in pokoj kratijo, in razpartije delajo — se moramo z zaničevanjem oberniti od tacih sovražnikov domovine. Le dobro je, de jih poznamo, de zdej na tanjko vémo: kateri so draživci!

Ambrož.

Dopis iz Istrije.

V zlate bukve zasluži zapisano biti slovansko društvo v Terstu. Prašali me bote: zakaj? Dobro in lepo je storilo, da mu ga je malo para. Posušilo je veliko solz, veliko skerbí je odvzelo, veliko žalostnih razveselilo. Znano je, de je lansko léto Istrijo suša zaterla, tri mesce ni deževalo; žito je komej iz zemlje prilezlo, majhen klasič napravilo, klasič, kateri je imel 2 ali 3 otrobne zernica. Turšica se je večidel posušila, brez da bi bila klas delala, trava se je takó reči suha kosila; drevje se je posušilo, posušile — so se naše vode; po 5 in 6 ur delječ so ljudje po vodo hodili; veliko časa so s tem delam potrosili — in kaj so domú dopeljali? malo smradljive vode. Vse je dežja želelo, vsi smo dežja prosili; uslišani smo bili, ako ravno kasno. Toliko zaželjeni dež nas je nekoliko razveselil — ali oh, nova žalost! Toča se usuje in razbija, dokler vsiga ne razbije. Nesrečni Istrijanec ima v žetvi in tergatvi manj, kakor takrat, kader je sejal; zató za njega ni bilo ne veseliga dneva, ne vesele ure več; ni se slišalo petja na polju, ne v vinogradu; slišale so se povsod le míle besede: „to zimo bodemo mogli glada (lakote) umreti.“ Pohvaliti moram Istrijanca, de zna nevoljo poterpljivo prenesti; brez tožiti se so pro-

sili Bogá za pomoč. In zares posebna previdnost božja jih je smerti otela; Bog je dal repe, ktera je veliko ubogih preživila. Po trikrat na dan so repo kuhali, otrokam so sirovo dajali; milo mi je bilo viditi nedolžne otročiče sirovo repo in sirov bob jesti, kteriga so jim starši dajali, da bob grizejoči nekoliko pozabijo lakoto, in da jih za kruh ne prosijo, kteriga srednji kmetje po več tednov niso imeli. Da so mogli živino preč dati, to se vé, ker sená ni bilo. Resnica je, da o somnju (na sv. Jerneja) lansko léto je bilo goveje mesó po 4 kraje. funt; vsak je zaklal svojo živino, ker je ni mogel prezimiti. Zató pa letas po 10 kraje. mesó jémo, pri vsem tem, da žito, senó in terta lepo kaže.

Na dolgo sim vas peljal, dragi Slovenci! saj mi ne boste zamerili. To sim vam povedal, da vidite in spoznate silo, v kateri smo bili in da bote znali ceniti dobro delo, ki ga je slovansko društvo v Terstu storilo. Denarje nabéra, žito in bob kupuje, in ga zdej, ko je nar večí sila in potreba, ubogim Istrijancam v dar pošilja. Danes je tisti srečni dan, da nam pride od dobroserčnih Slovincov veliki dar — 20 voz žita — dar, kteriga hvaležni Istrijanec nikdar ne bo pozabil; léta in léta bo govoril, kakor danes: „Bog daj našim dobrotnikom dobro srečo in zdravje.“ Od tega dara bo pripovedoval starec sinam in vnukam, ter bo slavil in hvalil dobrotnike iz Tersta. Ve pa, drage „Novíce“, zapišite slovansko društvo iz Tersta v zlate bukve, da slavno nje imé za vse čase ostane!*)

Zminj (Gimino) 2. rožnika 1850. Miha Debelak.

Dopis in Štajarskega.

30. rožnika 1850.

14. rožnika t. l. so v Cerkovcah nad Ptujom zlati denarji izkopani bili. Ležali so čisto plitvo v zemlji blizo ceste, ki skozi Cerkovsko vas pelja, v loneu, kteriga dno je celo bilo, drugo pa je že bilo razpadlo. Kmet je pri svoji novi hiši poleg ceste, v katero se misli preseliti, potem ko je dom sinu izročil, za novo gnojše dal zemljo znižati, in pri ti priliki je fantič na zakopane denarje zadel. Vsi so od Rimskih cesarjev, Tiberija, Klavdija, Nerona, Vespaziana, Tita in Domiciana; Neronovih pa jih je naj več. Novejših nič ni med njimi. Téh, ktere je kmetovavec pokazal, je 41; 36 jih je bilo tehtanih, ti znesejo malo de ne 15 lotov. Ko so bili oprani, so bili vsi lepo svetli in napis tako ohranjeni, da se lahko berejo, razun nekterih, ki so že bolj zglodani. Glave so takó izrazno narejene, da jih človek mora cesarjem popolnoma podobne spoznati. Na drugi strani je večidel boginja, naj večkrat Salus in Victoria. Zemljiše tega kmeta je svoje dni Studeničkeh nun bilo, ktere so tukej grajšinsko pristavo imele.

Čudo pa je to, kako so leti zlati v to zemljo prišli, ki je tako prodnata, da bi človek težko verjel, da je že tačas kako imenitno selo tukej bilo, zakaj več kakor jezeroletno obdelovanje bi jo bilo moglo bolj zboljšati, ko je zdaj. Pripoved še živi in znamnja so sém ter tje očitne, da je tu svoje dni Drava tekla. Ravno nemogoče ni, da je ta stran polja o Rimskih časih lepo obdelana, rodovitna zemlja bila in prijazne sela imela (tačas so morde ti denarji zakopani bili), pozneje pa je Drava prederla, ter černo perst odnesla, globokeje denarje pa pustila, ki so takó sčasama na verh prišli. — Berž ko ne naše polje še starinske imenitosti zakrite ima.

Tako je od Pahorja proti Ebensfeldskimu gradu nekedar podzemeljsk zidan vodotok šel; takó sim sli-

*) S serčnim veseljem uverstimo ta dopis »Novicam« in prosimo častitiga gosp. dopisnika, da bi nam večkrat kaj pisal.
Vred.

šal, da bi na cesti od Ptuja proti Turniški grajšini mesto bilo, katero se pod nogami čuti, da je volto. —

F. T.

Čudne umetnosti brez copernije.

Novice morajo po svojim naménu „za omiko ljudstva skerbeti“ vsih reči spomniti, ktere segajo v ta namen in ki so zares pomina vredne. Zató naznanijo svojim bravcam, da ravno zdej v Ljubljanskim gledišu nek imeniten umetnik iz Nemškiga L. Bergheer po iménu in njegova žena take umetnije (kunšti) vganjata, de bi človek mislil, de znata coprati (čarati) — če bi ne vedel, de se godí vse le po naravni poti s pomočjó silne naglosti in naravoslovske umetnosti. Kdor morebiti še na copernike in copernice, kdor na zamaknjene verjame, naj gré Bergheerja in njegovo ženo gledat, de se prepriča, kakó vražna in kriva je vsa taka véra. Naš namen ni tukaj vsih umetnij naštetí, ktere smo z velikim začudenjem vidili, ampak priporočimo vsacimu, kdor zamore, de naj se sam prepriča resnice naših besed. Nar večí umetnost je gotovo tista, ki je danes (v torik) napovedana, ko živiga človeka ob glavo dene, de gledavcam lasjé po koncu stojé, — pa se mu vunder clo nič ne zgodí.

Kér bo gosp. Bergheer na svojim popotovanju na Dunaj tudi Celjovec, Celje, Marburg in Gradec obiskal, jim oznanimo to, de radovedni braveci ne zamudijo téh umetnij gledat iti.

Vr.

Novičar iz Ljubljane.

V pondeljk, 1. maliga serpana, je bila v praznovanje imenitniga začetka novih sodniških gospósk, kakor drugod, tudi v Ljubljani v velki cerkvi slovesna sv. maša. Po duhovnim opravilu so se zbrali v zbornici vradniki sodniške gosposke, pri katerim zboru sta govorila predsednik deželne sodnije žl. g. Petteneg in državni pravdnik žl. g. Kaiser o visoki pomembi tega dneva, s katerim so pokopane stare šege sodništva, in imenitna nova dóba nastopi, v kateri se bojo sodbe očitno in ustno godíle. Gosp. Kaiser se je skazal tako izverstniga govornika, de ga poslušavci dosti prehvaliti ne morejo. — Za pogrebam rajnciga prof. Kersnika je preteklo sredo toliko ljudi šlo, de malokterikrat toliko. Njegovi učenci so tudi tukaj lepo pokazali, kako visoko de cenijo svojiga učenika, kteriga jim je nemila smert vzéla. Skorej pol stoletja je bil rajnki učenik v Ljubljani — in zares zasluži, de se mu na grobu vreden spomník postavi, kteriga naj se po nasvetu gosp. Dr. Kluna v Ljublj. nemškim časniku poseben odbor poprime. — Gosp. Dr. Kleeman, sedaj c. k. začasni vodja gimnazijalnih šol v Ljubljani, pride za c. k. gimnazijalniga inšpektorja v Gradec, s to nalogo, de bo deželno šolstvo tudi na Krajskim v notranjih gimnazijalnih zadevah podperal. — Strelska družba je napravila na čast našimu deželnimu poglavarju slovesno streljanje skozi 4 dni, h kterimu so strelci iz Štajarskiga, Koroškiga, Goriškiga in clo iz Tiroljskiga (Botzen) prišli in streljali, de je vse pokalo. Streljci imajo še dovolj denarcov, ker je na velki tarči 1 strel 3 gold. veljal. — Poslednji češnjev somenj v Ljubljani ni bil veliko vreden; kupcov je bilo malo. Konj in govedine so veliko pripeljali: cena goved je bila veliko višji kot o Trojaci. — Včeraj je šlo skozi Ljubljano 8 arabskih konj (6 kobil in 2 žebea), ktere turški car našimu cesarju v dar pošlje; razun dveh ni nič kaj posebniga nad téh arabeih bilo. — Tudi na Krajskim je že ena

nova soseska vstanovljena, namreč v Lešah na Gorenskim v Radoljskim kantonskim poglavarstvu.

Novičar iz mnogih krajev.

Ban Jelačić je prišel 23. dan pretečeniga mesca čez Varazdin v Zagreb. Poslanci so mu že do Štajarske meje naprot šli. Vsi časopisi Zagrebški enoglasno pišejo, de je bil z veliko slavo sprejet; kodar koli se je pokazal — pravijo — mu je donélo „živijo“. Sabo je prinesel iz Dunaja hvalni nagovor cesarja na narod Horvaški in Slavonski in novo ustrojstvo téh deželá; zraven tega pa tudi hvalni nagovor cesarja zvestim in hrabrim graničarjem in glavni zakon za horvatsko-slavonsko in banatsko-serbsko vojniško krajino (granico). V razglasu, s kterim je ban te cesarske patente horvaško-slavonskimu narodu izročil, je razložil, kaj je na podlagi avstrijsanske vstave vladarstvo že zdej podelilo verlimu narodu in kaj se ima poredama pričakovati, berž ko bo od cesarja poterjeno, namreč deželna vstava, volitvina, srenjska in tiskarna postava, postava zavolj oprostenja zemljiš i. t. d. „Temelj (podstava) nove osnove celiga cesarstva je jasno naznanjeno v vstavi, ki jo je cesar 4. marca 1849 vsim avstrijskim ljudstvam podelil — je rekel ban — in gotovo dve nar poglavitniši točki te vstave ste: edinstvo celiga cesarstva in ravnopravnost vsih narodov.“ — 1. dan t. m. stopijo nove sodniške gospóske v djanje. — 1. dan t. m. je bil nov denar izdan, ki se imenuje „listi državniga zaklada“. — 1. dan t. m. so stopile pošte našiga cesarstva s poštami na Prajsovskim in nekterimi drugimi nemškimi deželami v zavezo, takó de bojo šle zdej pisma iz naših dežel v ptuje, in iz ptujih v naše po navadni domači tarifi brez povišanja. — Na Dunaji je zdej cena mesá prodajavcam na voljo dana. V nalaš napravljenih mesarnicah zna vsak živino klati in prodajati, kdor koli hoče; pa tudi število mesarjev je od 156 na 180 povikšano. Zraven tega je napravila mestna srenja tudi mesno denarnico, v kateri mesarji denar na posodo dobivajo, de zamorejo živino berž plačati. — Cena mesá je povsod poskočila. — Na Ogerskim se bo tudi kolek (štempelj) za pratike vpeljal. Kér na Ogerskim okoli 400,000 pratik potrebujejo, bo novi štempelj veliko znesel. — Ni res, de bi za kronanje našiga cesarja nov voz delali; ampak cesar se bo v ravno tistim vozu h kronanju peljal, kteriga je cesar Korl VI. za Marijo Terezijo napraviti dal, in ki je takó lep, de samo pozlačenje čez 180,000 gold., malarija pa okoli 60,000 gold. veljá. Rudeči žamet je iz francozkih fabrik in je še danes takó lepó rudeč, kakor je bil pred 100 léti. — V Parizu so razpartije, ki so bile v narodnim zboru zavolj povišanja létnih dohodkov predsednika Napoljona, se spet poravnale. Z večino 46 glasov je Napoljon dobil enkrat za vselej 2 milijona in 160,000 frankov čez svoje dozdanje dohodke. — Turška vlada ima vedno nepokoje krotiti. Komaj so se Bosnjaki nekoliko pomirili, so se Bulgarci na noge postavili. Sliši se, de Bulgarci se ne puntajo toliko zoper Turškiga cara, kakor zoper nižji vradnike, ki jih na vso moč stiskajo. — Na Nemškim, čeravno še nobena reč ni prav poravnana, in čeravno nekteri časopisi hrup ženó, de se Prajs k vojski pripravlja, je vse tiho in mirno, kakor že davnej ni bilo. — Na Dunaji je začel nov česk časnik „Videnski dennik“ izhajati.

Današnjimu listu je pridjan 22. dokladni list.